

Analiza wpływu narażenia kobiet na dym tytoniowy na długość karmienia piersią

The analysis of influence of exposure of women to tobacco smoke on duration of breast feeding

PAWEŁ KALINOWSKI ^{1/}, TOMASZ WOJEWODA ^{2/}, BARBARA ZIMOŃ ^{2/}, PAWEŁ WAŁEK ^{2/}

^{1/} Katedra i Zakład Epidemiologii Akademii Medycznej im. F. Skubiszewskiego w Lublinie, ul. Chodźki 1, 20-093 Lublin

^{2/} Studenckie Koło Naukowe przy Katedrze i Zakładzie Epidemiologii Akademii Medycznej im. F. Skubiszewskiego w Lublinie, ul. Chodźki 1, 20-093 Lublin

Tobacco smoke consists of almost 4 000 chemical compounds, of which over 40 are cancerogenic substances. Their actions are not limited only to tobacco smokers, but they also concern all persons being in rooms where tobacco smoke is present. A pregnant woman smoking tobacco or having contact with tobacco smoke exposes the fetus to the majority of harmful substances present in the smoke.

The aim of the study was to analyse the influence of tobacco smoking by breast feeding mothers and their exposure to tobacco smoke on duration of breast feeding.

The material consisted of anonymous questionnaires filled by women residents of the Lublin province who had been breast feeding in the past. The questionnaire comprised questions concerning active and passive tobacco smoking during pregnancy and breast feeding period, child birth weight, duration of pregnancy, medications and health problems that occurred in the course of pregnancy.

In total, 212 correctly filled questionnaires were collected from women exposed to tobacco smoke and not exposed to it. The obtained results were analysed statistically and allow conclusion that there were differences in duration of breast feeding period in both analysed groups.

Key words: tobacco smoking, breast feeding

Dym tytoniowy składa się z prawie 4 000 związków chemicznych, z tego ponad 40 to substancje rakotwórcze. Ich działanie nie jest ograniczone jedynie do palaczy tytoniu, ale także dotyczy wszystkich tych osób, które przebywają w pomieszczeniach, gdzie występuje dym tytoniowy. Kobieta w ciąży paląc papierosy lub mając kontakt z dymem tytoniowym, naraża płód na większość zawartych w nim szkodliwych substancji.

Celem pracy była analiza wpływu palenia tytoniu przez karmiące matki i ich narażenia na dym tytoniowy na długość karmienia piersią.

Materiałem analizowanym w pracy były anonimowe ankiety wypełnione przez kobiety zamieszkałe w woj. lubelskim, które w przeszłości karmiły piersią. Kwestionariusz zawierał pytania dotyczące palenia czynnego oraz biernego w okresie ciąży jak i karmienia piersią, masy urodzeniowej dziecka, długości trwania ciąży, przyjmowanych leków i problemów zdrowotnych, które wystąpiły podczas ciąży.

Ogółem zebrano 212 prawidłowo wypełnionych ankiet, które wypełniły kobiety narażone na dym tytoniowy i nienarażone. Uzyskane wyniki badań zostały poddane analizie statystycznej i pozwalają stwierdzić występowanie różnic w długości karmienia piersią w obu analizowanych grupach.

Słowa kluczowe: palenie tytoniu, karmienie piersią

Palenie tytoniu wśród kobiet uczelni o profilu medycznym

Tobacco smoking among female students of medical studies

BOŻENA MAKOWSKA

Krakowska Wyższa Szkoła Promocji Zdrowia z siedzibą w Krakowie, ul. Krowoderska 73, 31-158 Kraków,

Smoking in Poland concerns 26% women. A research performed in Medical Academy in Gdansk confirmed that 14.38% of female students smoke. The choice of medical studies by the assumption should be made by candidates with already firm health promoting stand focused on healthcare and fostering one's own health.

The task of this work was to define spreading of the tobacco smoking phenomenon among female students of medical studies as well as defining their consciousness in terms of knowledge of health threats of smoking.

216 students were tested (147 first year and 69 third year students) attending day-studies, aged 19-25, within the framework of the Addiction Free Universities program. The survey was performed in January 2006.

Anonymous questionnaire "Studenci 2005" developed by Jagiellonian University Collegium Medicum was used.

In the light of obtained results it was stated that in total, 45.8% female students smoke, 46.4% of whom are the first year students (regular smokers being 29.3%). The ratio of smoking female students of the third year was similar – 44.9%, including 29.0% regular smokers.

Regardless of the year of studies, female students similarly defined the risk level of getting addicted to tobacco smoking. Using a score from 1 to 5, 1 meaning non-addicting to 5 meaning highly addictive, their average response was 4.7.

In terms of health hazard resulting from tobacco smoking, more students of the third year described it being 'high' (67.7%) compared to their first year colleagues (51.5%), this is probably due to the higher level of knowledge obtained through studying various subjects during the course of studies.

In conclusion, tobacco smoking among women of this higher education institution was significantly higher as compared to students of other universities, especially with medical profile of studies.

Although the level of knowledge of threats connected with smoking obtained during course of studies was higher, there was no decline in the number of female smokers of the third and the last year of education.

Key words: addiction, tobacco smoking, students' risky behaviour

Palenie tytoniu w Polsce dotyczy 26% kobiet. Badania przeprowadzone w Akademii Medycznej w Gdańsku dowiodły, iż pali tytoń 14,38% studentek. Wyboru profilu studiów medycznych w założeniu dokonywać powinni kandydaci o ukształtowanej już postawie prozdrowotnej z nastawieniem na pielęgnowanie i potęgowanie przede wszystkim własnego zdrowia.

Zatem celem niniejszej pracy było rozpoznanie rozpowszechnienia palenia tytoniu w grupie kobiet studiujących w uczelni medycznej a także określenie ich świadomości w zakresie stopnia ryzyka dla zdrowia, jakie wiąże się z paleniem.

Przebadano 216 studentek I (147 kobiet) i III (69 kobiet) roku studiów dziennych w wieku 19-25 lat w ramach badań Sieci Uczelni Wolnych od Uzależnień w styczniu 2006 r.

Zastosowano anonimową ankietę „Studenci 2005” opracowaną przez Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego

W świetle analizy uzyskanych odpowiedzi stwierdzono, iż ogółem paliło papierosy 45,8% studentek, z czego 46,4% kobiet I roku (w tym regularnie 29,3%). Odsetek palących studentek III roku był zbliżony i wynosił 44,9%, w tym systematycznie 29,0% osób.

Podobnie też niezależnie od roczników studentki określały stopień ryzyka uzależnienia się od tytoniu. W skali od 1 do 5 przy czym „1” oznacza, że środek nie uzależnia a „5” bardzo uzależnia, średnio oceniły respondentki ryzyko na „4,7.”

W zakresie oceny ryzyka dla zdrowia, jakie wynika z palenia tytoniu, studentki III roku częściej (67,7%) podawały, iż jest ono „wysokie” w porównaniu z koleżankami z I roku (51,5%) co zapewne wiązało się z wyższym już poziomem wiedzy uzyskanej w ramach kształcenia z różnych przedmiotów na studiach.

Podsumowując uzyskane wyniki stwierdza się, iż rozpowszechnienie palenia tytoniu wśród kobiet tej uczelni było niepokojąco wysokie w porównaniu z paleniem przez studentów w innych uczelniach a przede wszystkim o profilu medycznym.

Pomimo uzyskiwanej wiedzy w ramach studiów o zagrożeniach dla zdrowia, jakie niesie palenie tytoniu nie skutkowało ona zmniejszeniem liczby palaczek na III i ostatnim roku edukacji.

Słowa kluczowe: uzależnienia, palenie tytoniu, zachowania ryzykowne studentów

Palenie wśród kobiet ciężarnych w Gdańsku – społeczne uwarunkowania zjawiska

Smoking among pregnant women in Gdansk – social background of the phenomenon

TADEUSZ JĘDRZEJCZYK, MARZENA ZARZECZNA-BARAN, ŁUKASZ BALWICKI

Zakład Zdrowia Publicznego i Medycyny Społecznej, Akademia Medyczna w Gdańsku, Al. Zwycięstwa 42a, 80-210 Gdańsk

Smoking is the main public health problem in Europe. Smoking among pregnant women is especially complex. The phenomenon is a proved risk factor for health for both the mother and the child. Children of smoking women have lower birth weight and APGAR score. The lungs are not developed correctly.

We conducted standardised interviews in the framework of the municipal education programme addressed to pregnant women in Gdansk. We questioned 615 pregnant women. 133 (21.6%) admitted that they were active smokers during pregnancy. Additionally 192 (31.2%) of women were passively exposed to tobacco smoke at home or at work. Thus, more than half of pregnant women were exposed to smoke.

We explored correlation between smoking and status education and social status of the pregnant women. The percent of smokers among women with primary school education was 67%, basic occupational education – 38%, secondary school education – 21% and higher education – 6%. We also studied influence of such factors as age, marital status, working status and income.

Key words: lifestyle, pregnancy, health behaviour, smoking, health education

Palenie tytoniu pozostaje największym problemem zdrowia publicznego w Europie. Szczególnym problemem zdrowotnym jest palenie przez kobiety w ciąży. Zjawisko palenia przez kobiety ciężarne jest udowodnionym czynnikiem ryzyka dla zdrowia zarówno matki jak i dziecka. Dzieci rodzone przez palące matki mają niższą masę urodzeniową, niższy wskaźnik APGAR a także charakteryzują się gorszymi wskaźnikami rozwoju układu oddechowego.

W ramach miejskiego programu edukacyjnego przeprowadziliśmy wywiady z 615 ciężarnymi. Spośród nich do palenia tytoniu w czasie ciąży przyznało się 133 to jest 21,6%. Dodatkowo 192, czyli 31,2% niepalące ciężarne były narażone na bierną inhalację w środowisku domowym lub w miejscu pracy. Łącznie ponad połowa ciężarnych w Gdańsku jest narażona na dym tytoniowy.

W naszej pracy staraliśmy się znaleźć zależności pomiędzy częstością palenia a statusem społecznym kobiet. Wykazaliśmy korelację pomiędzy częstością palenia a wykształceniem. Odsetek palących wśród ciężarnych z wykształceniem podstawowym wynosił ponad 67%, zasadniczym 38%, średnim 21% a wyższym około 6%. W pracy badaliśmy też wpływ takich czynników jak wiek, stan cywilny, status społeczny i deklarowane dochody.

Słowa kluczowe: styl życia, ciąża, zachowania zdrowotne, palenie, edukacja zdrowotna

Możliwości wyjścia z uzależnienia od nikotyny na przykładzie chorych z nowotworami płuc

Feasibility of quitting nicotine dependence in the setting of lung cancer patients

IGA ŻARNOWSKA, ANETA KLIMBERG

Zakład Higieny Katedry Medycyny Społecznej Akademii Medycznej im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu, ul. Rokietnicka 5c, 60-806 Poznań, tel. 061-658-40-03, e-mail: anetak@amp.edu.pl

The study was conducted in a sample of 200 persons (60 women and 140 men), aged 38-65, smoking at least 20 cigarettes per day for 10 years, hospitalized in the pulmonary medicine departments (in Poznan and in Warsaw) with the recent clinical diagnosis of lung cancer. Each of the patients was interviewed and tested with the Fagerström's nicotine test.

The aim of the study was to assess the level of motivation to give up cigarettes smoking after being diagnosed with lung cancer.

Results indicate that women were less addicted to cigarettes smoking than men, smoked cigarettes with lower amounts of nicotine and did not inhale smoke. However, during illness and staying in bed, women smoked more and it was more difficult for them to give it up the smoking habit.

Badaniami objęto 200 osób (60 kobiet i 140 mężczyzn) w wieku 38-65 lat, palących tytoń przez okres 10 lat, co najmniej 20 papierosów dziennie, hospitalizowanych w Oddziałach Pulmonologicznych (w Poznaniu i Warszawie) z pierwszorazowo postawionym rozpoznaniem klinicznym nowotworu złośliwego płuc. Z każdą z badanych osób przeprowadzono wywiad w pierwszej dobie hospitalizacji oraz w trzeciej dobie test uzależnienia od nikotyny wg Fagerströma.

Celem pracy było poznanie siły motywacji do wyjścia z nałogu palenia tytoniu po zachorowaniu na nowotwór płuc.

Po przeprowadzeniu testu uzależnienia od nikotyny wg Fagerströma u chorych z nowotworami płuc można zauważyć pewne odmienności w stylu palenia papierosów u kobiet i mężczyzn. Wynika z niego, że kobiety są mniej uzależnione od mężczyzn: palą papierosy o mniejszej zawartości nikotyny i w większości nie zaciągają się dymem tytoniowym. Jednak to właśnie podczas choroby, zmuszającej do pozostania w łóżku, to kobiety palą więcej papierosów i jest im znacznie trudniej wyjść z uzależnienia.

Inicjacja alkoholowa wśród uczniów poznańskich liceów

Alcohol initiation among students of secondary schools in Poznan

ANETA KLIMBERG ^{1/}, MROZIŃSKA ANNA ^{1/}, CZESŁAW ŻABA ^{2/}

^{1/} Zakład Higieny, Katedra Medycyny Społecznej, Akademia Medyczna im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu, ul. Rokietnicka 5c, 60-806 Poznań, e-mail: anetak@amp.edu.pl

^{2/} Katedra i Zakład Medycyny Sądowej, Akademia Medyczna im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu, ul. Święckiego 6, 60-781 Poznań

Introduction. Alcohol consumption is the most socially acceptable form of toxicomania. Extremely bothering is the fact, that the mean age of alcohol initiation is decreasing, and the number of young people who consume alcoholic beverages on regular bases is increasing. Earlier alcohol initiation may lead to lowering of the mean age of alcohol dependency development, also described as alcoholism.

Aim of the work. To assess the circumstances of alcohol initiation of youth in order to optimize preventive strategies against alcohol abuse in this age group.

Material and methods. The study was conducted between December 2002 and March 2003 using a questionnaire designed for the purpose of the study. The survey covered first grade students of secondary schools in the city of Poznan. The study group consisted of 3381 students from 30 schools.

Results. The percentage of students who did not have contact with alcohol was relatively low (2.9%). In majority of students, alcohol initiation took place at the age of 13-14 years. The most frequently used beverage during alcohol initiation was beer, less often sparkling wine. Most adolescents drank for the first time at their own homes, during family gathering or New Year's Eve party. Alcohol initiation often took place during vacation spent away from parents or parties with friends. Alcohol initiation was usually provoked by adolescents, however parents' initiative was not a rare case. Significant percentage of adolescents experienced symptoms of intoxication e.g. dizziness or headaches following the intake of alcohol. Small percentage of subjects admitted loss of consciousness after the first alcohol consumption. Alcohol initiation of the youth was very rarely judged by parents or adults as a negative behaviour. Majority of adolescents did not regret their alcohol initiation.

Conclusions. The results of the study indicate that the efficacy of preventive activities depends mostly on changes in the attitudes of parents towards alcohol initiation and further alcohol consumption by adolescents.

Key words: alcohol initiation, alcohol, education, youth, secondary school

Wprowadzenie. Alkohol jest obecnie najbardziej społecznie akceptowaną formą toksykomanii. Najbardziej niepokojące w odniesieniu do tej toksykomanii jest to, że przeciętny wiek inicjacji alkoholowej obniża się, przy czym liczba młodych ludzi spożywających często napoje alkoholowe rośnie. Coraz wcześniejsza inicjacja pociąga za sobą obniżenie średniej wieku, w której następuje rozwinięcie uzależnienia od alkoholu, określanego także jako choroba alkoholowa.

Cel pracy. Poznanie okoliczności inicjacji alkoholowej młodzieży w celu optymalizacji działań profilaktycznych przeciwko jej alkoholizowaniu się.

Materiał i metody. Badania przeprowadzono w okresie od grudnia 2002 r. do marca 2003 r. za pomocą kwestionariusza ankiety specjalnie przygotowanego do badań. Badaniami właściwymi objęto uczniów klas pierwszych liceów z terenu miasta Poznania. Ogółem przebadano 3381 uczniów w 30 szkołach.

Wyniki. Stwierdzono, że odsetek uczniów nie mających kontaktu z alkoholem był niewielki (2,9%). Do inicjacji alkoholowej dochodziło najczęściej w przedziale wiekowym 13-14 lat. Alkoholem najczęściej konsumowanym podczas inicjacji było piwo, rzadziej szampan. Zazwyczaj inicjacja alkoholowa miała miejsce w domu, podczas uroczystości rodzinnych, imprezy sylwestrowo-noworocznej. Okazją do pierwszego spożycia alkoholu nierzadko były wakacje bez obecności rodziców, imprezy u znajomych. Najczęściej do inicjacji alkoholowej dochodziło z inicjatywy samej młodzieży, choć nierzadko inicjatorem byli rodzice. Znaczna część młodzieży po inicjacji alkoholowej odczuwała objawy zatrucia, najczęściej zawroty i bóle głowy. Nieznaczny odsetek badanych przyznał się do utraty świadomości po pierwszym spożyciu alkoholu. Bardzo rzadko inicjacja alkoholowa młodzieży została negatywnie oceniona przez rodziców bądź inne osoby dorosłe. Większość badanych nie żałowała inicjacji alkoholowej.

Wnioski. Z przeprowadzonych badań wynika, iż skuteczność działań profilaktycznych zależy głównie od zmiany postaw rodziców odnoszących się nie tylko do inicjacji alkoholowej młodzieży, ale także i do późniejszego spożywania napojów alkoholowych przez młodzież.

Słowa kluczowe: inicjacja alkoholowa, alkohol, edukacja, młodzież, liceum

Konsumpcja alkoholu wśród uczniów poznańskich liceów

Alcohol consumption among students of secondary schools in Poznan

ANETA KLIMBERG ^{1/}, AGNIESZKA WITEK ^{1/}, CZESŁAW ŻABA ^{2/}

^{1/} Zakład Higieny, Katedra Medycyny Społecznej, Akademia Medyczna im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu, ul. Rokietnicka 5c, 60-806 Poznań, e-mail: anetak@amp.edu.pl

^{2/} Katedra i Zakład Medycyny Sądowej, Akademia Medyczna im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu, ul. Święckiego 6, 60-781 Poznań

Introduction. Current legislation prohibiting sale of alcoholic beverages to youth and numerous educational programs introduced in schools are not sufficient means to discourage adolescents from experimenting with and regular consumption of alcohol. In the recent years, an aggressive marketing policy of the alcohol industry including promoting alcohol consumption among youth has taken place in Poland. It may be assumed that this may have influenced alcohol consumption by adolescents. Moreover, market analysis indicates that increased beer consumption by 15-19 year old youth is the most important source of financial growth of the alcohol producing companies.

Aim of the work. Assessment of alcoholic beverages consumption among students of general education and profiled secondary schools.

Material and methods. The study was conducted between December 2002 and March 2003 using a questionnaire designed for the purpose of the study. The survey covered first grade students of secondary schools in the city of Poznan. The study group consisted of 3159 students from 30 schools.

Results. Results of the study indicate that only 20% of the students did not drink alcohol during one month preceding the survey. Majority of adolescents consumed alcohol once or twice a month. Places where alcohol was purchased included small stores, night shops, pubs and disco clubs. Majority of the subjects bought alcohol for themselves using their own money. More rarely, alcohol was purchased by an older (illegible) friend. The most frequently consumed beverage was beer. Boys drank vodka more often. The motivation for drinking included: toasting, relaxation, good company and having good time. Satisfactory results of school tests and sports tournaments were also a good reason for drinking. Negative consequences of alcohol use frequently included symptoms of intoxication and, more rarely, loss of consciousness. These negative effects did not cause any changes in the style of drinking of the majority of the subjects. Most of them never reflected on their alcohol consumption and did not regret drinking. Many students returned home under the influence of alcohol, however they did not experience any consequences. The surveyed subjects explained that their parents could not punish them, since they gave permission for alcohol consumption and, in some cases, even offered alcoholic beverages to their children. Unfortunately, also teachers, who should promote limiting alcohol consumption by adolescents, often did not react to alcohol drinking in their presence.

Conclusions. Efficacy of activities directed against alcohol consumption by youth is dependent on the attitudes of adults (especially parents). Lack of intervention on their side leads to increased level of alcohol consumption and inefficacy of preventive actions.

Key words: alcohol, education, youth, secondary school

Wprowadzenie. Obowiązujący prawny zakaz sprzedaży napojów alkoholowych młodocianym oraz liczne programy edukacyjne wprowadzane do szkół nie wystarczają, aby powstrzymać młodych ludzi od próbowania i systematycznego picia alkoholu. Ostatnie lata to okres agresywnej ofensywy marketingowej przemysłu alkoholowego promującego picie napojów alkoholowych wśród polskich nastolatków. Można przypuszczać, że fakty te wpływają na konsumpcję napojów alkoholowych przez młodzież. Analizy rynkowe pokazują ponadto, że zwiększenie konsumpcji piwa przez 15-19-latków jest podstawowym źródłem przyrostu dochodów przemysłu monopolowego.

Cel pracy. Ocena konsumpcji napojów alkoholowych przez młodzież liceów ogólnokształcących i profilowanych.

Materiał i metody. Badania przeprowadzono w okresie od grudnia 2002 r. do marca 2003 r. za pomocą kwestionariusza ankiety specjalnie przygotowanego do badań. Badaniami właściwymi objęto uczniów klas pierwszych liceów z terenu miasta Poznania. Ogółem przebadano 3159 uczniów z 30 szkół.

Wyniki. Z przeprowadzonych badań wynika, że tylko 20% uczniów nie spożywało alkoholu w ciągu ostatniego miesiąca przed prowadzeniem badań. Najczęściej młodzież piła napoje alkoholowe 1-2 razy w miesiącu. Kupowała je najczęściej w sklepie osiedlowym, sklepie nocnym, pubie a także na dyskotecce. Młodzież w zdecydowanej większości kupowała alkohol sama dla siebie, przeznaczając na jego zakup pieniądze z kieszonek. Nieco rzadziej alkohol kupowany był przez starszego (pełnoletniego) koleżkę. Najczęściej konsumowanym napojem było piwo. Chłopcy częściej pili też wódkę. Młodzież piła alkohol głównie w celu wzniesienia toastu, rozluźnienia się, dla towarzystwa czy lepszej zabawy. Często zdana klasówka czy wygrane zawody były pretekstem dla młodzieży do picia alkoholu. Negatywnym skutkiem nadmiernego spożycia alkoholu było najczęściej zatrucie alkoholowe, nieco kończące się utratą świadomości. Te negatywne skutki u większości ankietowanych nie spowodowały zmian w stylu picia przez nich napojów alkoholowych. Zdecydowana większość badanych nie zastanawiała się nigdy nad swoją konsumpcją alkoholu i nie odczuwała z tego powodu żalu. Wielu uczniów wracało do domu w stanie po spożyciu alkoholu, jednakże nie ponosiło z tego powodu jakichkolwiek konsekwencji. Ankietowani odpowiadali często, że rodzice nie mogli z tego powodu wyciągać konsekwencji, skoro sami przyzwalałi na spożywanie napojów alkoholowych, często częstując nimi. Niestety, także i nauczyciele, którzy powinni promować działania zmierzające do ograniczenia picia alkoholu przez młodzież, często nie reagowali na picie alkoholu przez młodzież w ich obecności.

Wnioski. Skuteczność działań przeciwdziałających alkoholizowaniu się młodzieży zależy od postaw dorosłych (szczególnie rodziców). Brak reakcji z ich strony powoduje, że poziom konsumpcji wzrasta a wszelkie działania profilaktyczne są nieskuteczne.

Słowa kluczowe: alkohol, edukacja, młodzież, liceum

Inicjacja alkoholowa wśród uczniów poznańskich techników i szkół zawodowych

Alcohol initiation in students of technical secondary schools and vocational schools in Poznan

ANETA KLIMBERG ^{1/}, ANNA ŻŁOTNICKA ^{1/}, CZESŁAW ŻABA ^{2/}

^{1/} Zakład Higieny, Katedra Medycyny Społecznej, Akademia Medyczna im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu, ul. Rokietnicka 5c, 60-806 Poznań, e-mail: anetak@amp.edu.pl

^{2/} Katedra i Zakład Medycyny Sądowej, Akademia Medyczna im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu, ul. Świąćckiego 6, 60-781 Poznań

Introduction. Poland belongs to Eastern European culture in which alcohol drinking is very popular. At the end of XX century, alcohol consumption by youth has become one of the leading social challenges in Europe.

Aim of the work. To assess circumstances of alcohol initiation of adolescents in order to optimize preventive measures against alcohol abuse.

Material and methods. The study was conducted between December 2002 and March 2003 using a questionnaire designed for the purpose of the study. The survey covered first grade students of technical secondary schools and vocational schools in the city of Poznan. The study group consisted of 1382 students from 20 schools.

Results. Results indicate that alcohol initiation took place very early, at the age of 13-14 years for the majority of subjects. There were no significant differences between boys and girls. During alcohol initiation, the most frequently consumed beverage was beer, and in the group of girls also sparkling wine. Alcohol initiation usually took place at subject's home or during parties at friends' homes. It was not the rare case that the first drink was served by parents or members of the family. Symptoms of alcohol intoxication were reported by one third of the surveyed adolescents. Parents very rarely expressed negative opinions about alcohol initiation of their children.

Conclusions. The results of the study indicate that the potential efficacy of preventive activities depends mostly on changes in the attitudes of parents towards alcohol initiation and further alcohol consumption by adolescents.

Key words: alcohol initiation, education, youth, vocational school

Wprowadzenie. Polska leży w bloku krajów wschodniej Europy w kręgu kulturowym, gdzie picie napojów alkoholowych jest szeroko rozpowszechnione. Picie alkoholu przez młodzież stało się pod koniec XX w. jednym z głównych problemów społecznych Europy.

Cel pracy. Poznanie okoliczności inicjacji alkoholowej młodzieży w celu optymalizacji działań profilaktycznych przeciwko jej alkoholizowaniu się.

Materiał i metody. Badania przeprowadzono w okresie od grudnia 2002 r. do marca 2003 r. za pomocą kwestionariusza ankiety specjalnie przygotowanego do badań. Badaniami właściwymi objęto uczniów klas pierwszych techników i zasadniczych szkół zawodowych z terenu miasta Poznania. Ogółem przebadano 1382 uczniów z 20 szkół.

Wyniki. Stwierdzono, że do inicjacji alkoholowej młodzieży dochodziło zbyt wcześnie, najczęściej w wieku 13-14 lat. Nie zaobserwowano tutaj istotnej różnicy pomiędzy chłopcami a dziewczętami. Napojem najczęściej konsumowanym podczas inicjacji alkoholowej było piwo; a wśród dziewcząt także szampan. Najczęściej inicjacja alkoholowa miała miejsce w domu rodzinnym lub podczas spotkań w mieszkaniach kolegów bądź koleżanek; nierzadko pierwszy napój alkoholowy podali rodzice bądź inni członkowie najbliższej rodziny. Objawy zatrucia alkoholem miały miejsce u 1/3 młodzieży po inicjacji alkoholowej. Rodzice bardzo rzadko oceniali negatywnie inicjację alkoholową swych dzieci.

Wnioski. Z pracy wynika, że największe możliwości przeciwdziałania alkoholizowaniu się młodzieży leżą głównie w zmianie postaw rodziców dotyczących inicjacji alkoholowej, a także późniejszej konsumpcji napojów alkoholowych przez młodzież.

Słowa kluczowe: inicjacja alkoholowa, alkohol, edukacja, młodzież, technikum, szkoła zawodowa

Konsumpcja alkoholu wśród uczniów poznańskich techników i szkół zawodowych

Alcohol consumption among students of technical secondary schools and vocational schools in Poznan

ANETA KLIMBERG^{1/}, WIOLETA RACHWAŁSKA^{1/}, CZESŁAW ŻABA^{2/}

^{1/} Zakład Higieny, Katedra Medycyny Społecznej, Akademia Medyczna im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu, ul. Rokietnicka 5c, 60-806 Poznań, e-mail: anetak@amp.edu.pl

^{2/} Katedra i Zakład Medycyny Sądowej, Akademia Medyczna im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu, ul. Świącickiego 6, 60-781 Poznań, e-mail: czaba@amp.edu.pl

Introduction. Alcohol is one of the best known and widely spread psychoactive substances. It possesses a special place among substances included in human nutrition. Alcohol abuse by adults is not the only problem concerning this substance. Children and adolescents more and more often use and abuse alcohol. Poland is among countries with high consumption of alcoholic beverages. It sets a negative example for children and adolescents.

Aim of the work. Assessment of alcohol consumption among students of vocational schools.

Material and methods. The study was conducted between December 2002 and March 2003 using a questionnaire designed for the purpose of the study. The survey covered first grade students of technical secondary schools and vocational schools in the city of Poznan. The study group consisted of 1389 students from 20 schools.

Results. The most frequently alcoholic beverage consumed by adolescents was beer. There were no significant differences between boys and girls. Places where alcohol was purchased included small stores, night shops, pubs and disco clubs. Majority of the subjects bought alcohol for themselves using their own money. More rarely, alcohol was purchased by older friends. The source of money for the purchase of alcoholic beverages was mostly money received from the parents, however vocational school students more often than technical secondary school students spent money they had earned on their own. Most students drank alcohol once or twice a month for various reasons: girls mostly to toast and for company and fun, and boys – after winning sports tournaments and in order to relax. The main consequence of drinking the excessive amount of alcoholic beverages was alcohol intoxication. One in every three surveyed subjects admitted loss of consciousness due to alcohol use, loss of consciousness was reported more often by vocational schools students than by technical secondary schools. The majority of subjects did not regret consumption of alcoholic beverages. Only 60% of the subjects were aware of anti-alcohol campaigns, however they did not have any impact on attitudes and behavior of the adolescents. Parents very rarely punished their children for alcohol consumption. Teachers paid attention to the problem to even lesser extent.

Conclusions. Lack of reaction of adults (family members, teachers, staff of the shops) facilitates consumption of alcohol by youth. The results of the study indicate that potential efficacy of actions against alcohol abuse is dependent on the change of attitudes of adults towards alcohol consumption by adolescents.

Key words: alcohol, education, youth, vocational school

Wprowadzenie. Alkohol jest najlepiej znaną i rozpowszechnioną wśród społeczeństw substancją psychoaktywną. Z tego powodu zajmuje szczególne miejsce wśród substancji spożywanych przez człowieka. Alkoholizowanie się dorosłych nie jest jednak jedynym problemem. Coraz bardziej zaczyna się rozpowszechniać sięganie po napoje alkoholowe przez dzieci i młodzież. Polska należy do krajów o wysokim spożyciu alkoholu. Stwarza to od najwcześniejszych lat złe wzorce dla dzieci i młodzieży.

Cel pracy. Ocena konsumpcji napojów alkoholowych przez młodzież techników i zasadniczych szkół zawodowych.

Materiał i metody. Badania przeprowadzono w okresie od grudnia 2002 r. do marca 2003 r. za pomocą kwestionariusza ankiety specjalnie przygotowanego do badań. Badaniami właściwymi objęto uczniów klas pierwszych techników i zasadniczych szkół zawodowych z terenu miasta Poznania. Ogółem przebadano 1389 uczniów z 20 szkół.

Wyniki. Stwierdzono, że napojem najczęściej konsumowanym przez młodzież było piwo. Nie zaobserwowano tutaj różnicy pomiędzy chłopcami a dziewczętami. Zazwyczaj miejscem zakupu napojów alkoholowych był sklepik osiedlowy, sklep nocny a także pub i dyskoteka. Młodzież najczęściej sama kupowała sobie alkohol. Rzadziej robili to starsi koledzy bądź koleżanki. Kieszonkowe było głównym źródłem pieniędzy na zakup napoi alkoholowych; uczniowie szkół zawodowych częściej niż uczniowie techników zarabiali sami na niego pieniądze. Uczniowie najczęściej sięgali po napoje alkoholowe 1-2 razy w miesiącu. Dziewczeta w celu wzniesienia toastów, dla towarzystwa i zabawy, natomiast chłopcy po wygranych zawodach i dla rozluźnienia. Głównym skutkiem konsumpcji nadmiernej ilości napojów alkoholowych było zatrucie alkoholowe. Co trzecia osoba przyznawała się także do utraty świadomości; znacznie częściej do tego faktu przyznawali się uczniowie szkół zawodowych aniżeli techników. Większość ankietowanych nie żałowała konsumpcji napojów alkoholowych. Prowadzone różne kampanie antyalkoholowe były postrzegane zaledwie przez 60% ankietowanych; jednak nie miały one wpływu na postawy i zachowania młodzieży. Także i rodzice rzadko wyciągali jakiegokolwiek konsekwencje z powodu konsumpcji napojów alkoholowych przez własne dzieci. Jeszcze mniejszy odsetek nauczycieli zwracał na ten fakt uwagę.

Wnioski. Brak reakcji ze strony osób dorosłych (członkowie rodziny, nauczyciele, wychowawcy, sprzedawcy napojów alkoholowych itp.) ułatwia konsumpcję alkoholu przez młodzież. Dlatego też z badań wynika, iż możliwości przeciwdziałania alkoholizowaniu się młodzieży leżą głównie w zmianie postaw ww. osób dotyczących konsumpcji napojów alkoholowych przez młodzież.

Słowa kluczowe: alkohol, edukacja, młodzież, technikum, szkoła zawodowa

Używanie narkotyków przez studentów Akademii Medycznej w Lublinie

Drug use among students of the Medical University in Lublin

MACIEJ LATALSKI, DOROTA ŻÓŁNIERCZUK-KIELISZEK, ANNA PACIAN, HANNA SKÓRZYŃSKA, TOMASZ KUCMIN, AGNIESZKA DYDUCH

Międzywydziałowa Katedra i Zakład Zdrowia Publicznego Akademii Medycznej w Lublinie, ul. Chodźki 1, 20-093 Lublin, e-mail: dorota.zolnierczuk@am.lublin.pl

The aim of the study was to determine the level of illicit drug use and legal psychotropic medicines abuse without medical indications among students of the Medical University of Lublin. Additional aim of the study was to estimate accessibility of these substances, the reasons for drug use, places of drug taking as well as the age and circumstances of drug initiation.

The study was performed in the form of an auditorial survey. It was carried during classes realized in our department. The study included 1033 students of all the faculties of the Medical University of Lublin in the period from October 2004 to April 2005. Chi-square test was used to test group differences, assuming the significance level at 0.05.

Results of the study show that 34% of the students of the Medical University of Lublin admitted having taken an illicit drug or a legal psychotropic medicine without medical indication at least once in their lives. *Cannabis indica* derivatives and amphetamine were the most popular illegal substances among the students. Men use drugs significantly more often than women. Fairly high frequency of legal psychotropic medicine self-administration was reported, especially tranquilizers (13.7% of the surveyed students).

Most frequently, drug initiation was carried out by use of marijuana, during youth social meetings (parties), at the age of 17-18 years.

The examined students used drugs most frequently in their homes, during disco parties, in university dormitories and outdoors. Curiosity, the desire of experimenting, and the need for relieving stresses related to studying at the university and other life situations were the most frequently reported reasons for drug use.

The majority of students declared easy or very easy access to glues and chemical solvents, as well as tranquilizers and to specific illegal substances.

There is a need for initiating preventive programs against drug abuse among students.

Key words: illicit drug use, medical students, psychoactive substances, narcotics, marijuana

Celem badań było określenie stopnia rozpowszechnienia używania narkotyków i używania legalnych leków psychotropowych bez wskazań medycznych wśród studentów Akademii Medycznej w Lublinie. Zamierzano również ocenić dostępność tych substancji, ustalić powody ich zażywania, miejsca zażywania, a także wiek i okoliczności inicjacji narkotykowej.

Badanie miało formę ankiety audytoryjnej przeprowadzanej podczas zajęć realizowanych w naszej katedrze. Badaniem objęto 1033 studentów wszystkich wydziałów Akademii Medycznej w Lublinie w okresie od października 2004 r. do kwietnia 2005 r. Analizę statystyczną przeprowadzono za pomocą testu Chi² na niezależność, przyjmując poziom istotności 0,05.

Wyniki przeprowadzonej analizy wskazują, że 34% studentów Akademii Medycznej w Lublinie przyznało się do zażycia przynajmniej raz w życiu narkotyku lub legalnego leku psychotropowego bez wskazań medycznych. Pochodne konopii i amfetamina to najpopularniejsze wśród studentów substancje nielegalne. Mężczyźni używają narkotyków istotnie częściej niż kobiety. Stwierdzono także dość wysoką częstość samodzielnego stosowania legalnych leków psychotropowych, głównie uspokajających i nasennych (13,7% ogółu badanych).

Inicjacja narkotykowa odbywa się najczęściej przy użyciu marihuany podczas młodzieżowych spotkań towarzyskich (imprez), w wieku 17-18 lat.

Badani studenci zażywali narkotyki przede wszystkim w domu, na dyskotecę, w akademiku i na świeżym powietrzu. Przyczyny zażywania narkotyków najczęściej podawane przez studentów to ciekawość, chęć eksperymentowania oraz potrzeba złagodzenia stresów związanych z nauką na uczelni i innymi sytuacjami życiowymi.

Studenci deklarowali w znacznej części łatwy lub bardzo łatwy dostęp zarówno do klejów i rozpuszczalników chemicznych, leków nasennych i uspokajających, jak i poszczególnych substancji nielegalnych.

Istnieje potrzeba wdrożenia programów profilaktycznych dotyczących zwalczania narkomanii wśród studentów.

Słowa kluczowe: używanie narkotyków, studenci Akademii Medycznej, substancje psychoaktywne, środki odurzające, marihuana

Konsumpcja substancji psychoaktywnych wśród studentów akademii medycznej i ich postawy wobec problemu uzależnienia

Psychoactive substance use among medical students and their attitudes towards the problem of addictions

RENATA ADAMEK

Zakład Zdrowia Publicznego, Katedra Medycyny Społecznej, Akademia Medyczna im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu, ul. Dąbrowskiego 79, 60-529 Poznań, e-mail: radamek@amp.edu.pl

Introduction. The use of psychoactive substances, both legal and illegal, has always been a controversial issue. The extent of the problem appears to be much bigger than it had been previously thought, and it affects all social and professional groups.

Aim of the study. The aim of the study was to evaluate the prevalence of psychoactive substance consumption among medical students, as well as the awareness of drug dependence problem.

Material and methods. Ninety two medical students were surveyed including students of Faculty of Dentistry, Faculty of Pharmacy, Faculty of Public Health and Physiotherapy. A questionnaire was applied as a tool for gathering data in the study.

Results. Alcohol is one of the most often used psychoactive substances by students – 84.4%, followed by caffeine – 83.7%. Close to 30% of respondents declared cigarette smoking, of whom over 7% smoked more than 15 cigarettes per day. Sedative drug use was motivated by students by a need of reduction of stress due to learning overload and specific challenges of medical studies. Almost half of the respondents have experienced contact with drugs (initiation age – 17.4), and about 90% of drugs used were marijuana and other cannabin. Over 47% of students assess themselves as aware of the hazard that consumption of drugs, psychostimulating substances and sedatives may lead to dependence.

Conclusions. In the study, the author has focused on medical students to assess their knowledge, attitudes and awareness. As health professionals they will come in contact with the problem of addictions, and their professional attitudes and behaviors developed during medical studies will have an impact on perception of phenomena in public health.

Key words: drugs, psychoactive substances, awareness

Wprowadzenie. Konsumpcja substancji psychoaktywnych, zarówno tych legalnych, jak i nielegalnych zawsze budziła kontrowersje. Zasięg tego problemu okazuje się dużo większy, aniżeli pierwotnie sądzono i dotyczy wszystkich grup społecznych i zawodowych.

Cel pracy. Celem badań było oszacowanie rozmiaru zjawiska konsumpcji substancji psychoaktywnych wśród studentów poznańskiej Akademii Medycznej, jak również ocena świadomości niebezpieczeństwa wynikającego z używania tych substancji.

Materiał i metoda. Badaniami objęto 92 studentów różnych kierunków studiów medycznych: stomatologia, farmacja, zdrowie publiczne i fizjoterapia. Zastosowano metodę ankietową z wykorzystaniem kwestionariusza ankiety.

Wyniki. Studenci najczęściej spożywali alkohol (84,4%), następnie kofeinę – 83,7% badanych. Palenie papierosów zadeklarowało blisko 30% respondentów, ponad 7% palaczy wypalało więcej niż 15 sztuk dziennie. Używanie leków uspokajających studenci motywowali potrzebą zmniejszenia stresu związanego z nauką i specyfiką studiów. Blisko połowa badanych studentów kiedykolwiek miała kontakt z narkotykami (wiek inicjacji – 17,4 r.ż.), ok. 90% spożywanych narkotyków dotyczyła przetworów konopi. Ponad 47% studentów była świadomych, że konsumpcja narkotyków, środków psychostymulujących i uspokajających prowadzi do uzależnienia.

Wnioski. W badaniach skupiono się na grupie studentów studiów medycznych by, nie tyle określić rozmiar zjawiska, co oszacować wiedzę, postawy i świadomość tych osób. Jest to o tyle istotne, że jako profesjonaliści zdrowia będą stykać się w swojej przyszłej pracy zawodowej z tymi problemami, a ukształtowane podczas studiów postawy będą miały wpływ na postrzeganie zjawisk zachodzących w zdrowiu publicznym.

Słowa kluczowe: narkotyki, substancje psychoaktywne, świadomość

Niektóre osobowościowe korelaty ryzykownych zachowań zdrowotnych. Z badań nad wzorami używania substancji psychoaktywnych przez studentów Akademii Wychowania Fizycznego w Warszawie

Some personality correlates of health risk behavior: from the research on patterns of substance abuse among students of the Academy of Physical Education in Warsaw

MARIA MIKOŁAJCZYK

Akademia Wychowania Fizycznego w Warszawie, ul. Marymoncka 34, 00-968 Warszawa

A national initiative "Universities Free from Addictions" has performed a nationwide diagnosis of substance abuse among students. A large questionnaire containing tools for measuring and explaining different forms of addiction was submitted to all cooperating higher education institutions. Using this common tool, enlarged with 4 personality traits scales (measures of self-evaluation, confidence, coping styles and authoritarian/-ism) a study has been undertaken in the Academy of Physical Education in Warsaw. 782 students from 1st, 3rd and 5th year of studies including male and female students from all the departments of the school filled out the questionnaire. The questionnaire contains a large set of questions concerning psychological resources that can be risk or protective factors for drug use. The aim of the study was to search for psychological factors connected with different patterns of substance abuse among students of physical education.

The first part of the study was dedicated to measurement and description of these patterns. It was discovered that the physical education students used to drink beer and vodka rather than wine. They drink beer more frequently than other students, but in comparable quantities. However, they drink more vodka, and this is especially true for female students. 41% of students can be classified as drinking too much (5 or more alcohol units for one occasion, e.g. 5 beer cans). Also drugs are being used quite often (as compared to other students). One in two students has experimented with illegal drugs at least once in his life. One in seven used drugs in the period of 30 days before completing the questionnaire. The most popular drug is marijuana and hashish. Amphetamine and ecstasy are used much less frequently. According to self-reported drug use, 3% of male students smoke marijuana/hashish at least 3 times per week, and this group should be perceived as directly endangered with addiction. More positive fact is that students do not take drugs by intravenous injections (0.5% has ever done this). 15% of students use different types of medicines for non-medical purposes or in doses exceeding the prescribed.

The second part of the study aimed at looking for social and psychological factors of described patterns of substance abuse. The main socio-demographic predictor of alcohol and drug abuse is financial situation of student – those having more money (working, receiving a scholarships or coming from families with higher socio-economic status) take drugs, drink alcohol, smoke cigarettes or experiment with medicines more frequently. Using drugs is positively correlated with high education level of mothers, drinking alcohol – with social support from siblings or peers (living in student's houses).

As to psychological predictors of health risk behaviors – it was discovered, that the tendency for substance abuse was related to self-evaluation, confidence, coping styles, authoritarian personality, religiousness, law-abidingness, social maturity, feeling of sense, impulsiveness and some other traits. These findings will be described in details.

Key words: drugs, alcohol, patterns of abuse, personality, students

W ramach ogólnopolskiej diagnozy zjawiska uzależnień wśród studentów, przeprowadzonej z inicjatywy Sieci Uczelni Wolnych od Uzależnień przy pomocy ujednoliconego narzędzia w różnych typach uczelni, w AWF Warszawa zbadano 782 studentów 1, 3 i 5 roku, kobiet i mężczyzn reprezentujących wszystkie kierunki studiów. Do uzgodnionego z partnerami kwestionariusza dołączono 4 narzędzia pomiarowe badające zmienne osobowościowe: samoocenę, ufność, autorytaryzm i style radzenia sobie ze stresem. Ponieważ kwestionariusz zawierał serię pytań sondujących poziom różnych zasobów psychologicznych, które w zależności od natężenia mogą być czynnikami sprzyjającymi ryzykownym zachowaniom zdrowotnym lub chroniącymi przed nimi, dysponujemy sporym zbiorem danych pozwalających poszukiwać psychologicznych uwarunkowań różnych wzorów używania substancji psychoaktywnych przez studentów uczelni wychowania fizycznego.

W pierwszym etapie analizy stwierdzono, że w porównaniu z próbą ogólnopolską studenci AWF częściej należą do grona konsumentów piwa i wódki, rzadziej do grupy konsumentów wina. Piwo piją częściej niż studenci innych uczelni, lecz w podobnych ilościach, częściej piją natomiast duże ilości wódki. Szczególnie wyraźne są te różnice w grupie kobiet. 41% studentów zaliczyć można do grupy pijących nadmiernie, tj. jednorazowo co najmniej 5 typowych jednostek danego alkoholu, np. 5 kieliszków wódki. Częściej w tej grupie są mężczyźni z wydziału zamiejscowego. Nielegalne środki psychoaktywne (narkotyki) także są stosowane przez studentów AWF relatywnie często – niemal co drugi student eksperymentował z któryś z narkotyków przynajmniej jeden raz w życiu, a co siódmy używał narkotyków w okresie 30 dni przed badaniem. Najczęściej była to marihuana lub haszysz; znacznie rzadziej używana jest amfetamina i ecstazy. Frakcję mężczyzn zagrożonych uzależnieniem od przetworów konopi (palących marihuanę lub haszysz co najmniej 3 razy w tygodniu) można szacować na ok. 3%. Informacją pomyślną jest to, że studenci rzadko decydują się na dożylnie przyjmowanie narkotyków – kiedykolwiek w życiu zrobiło to 0,5% badanych. Około 15% studentów przyjmuje leki w celach pozamedycznych lub w dawkach większych od zalecanych. Głównym predyktorem konsumpcji środków psychoaktywnych w grupie zmiennych społeczno-demograficznych jest sytuacja finansowa studentów. Ci, którzy mają więcej pieniędzy (pracują, dostają stypendium socjalne lub naukowe lub pochodzą z zamożniejszych rodzin) częściej biorą narkotyki, piją alkohol, palą tytoń lub eksperymentują z lekami. Z częstszym używaniem narkotyków powiązane jest wyższe wykształcenie matek, a z piciem alkoholu – „wsparcie” rówieśników (posiadanie rodzzeństwa, mieszkanie w akademiku).

Drugim etapem analizy jest poszukiwanie korelatów psychologicznych ustalonych wzorów zachowań ryzykownych. Stwierdzono, że używanie różnych rodzajów substancji psychoaktywnych jest powiązane z samooceną, ufnością, stylami radzenia sobie w sytuacjach trudnych, religijnością, autorytaryzmem, praworządnością, poczuciem sensu, dojrzałością społeczną, impulsywnością, zdolnością odraczania gratyfikacji. Prawidłowości te zostaną omówione w prezentacji.

Słowa kluczowe: narkotyki, alkohol, wzory używania, osobowość, studenci

Próba oceny zachowań antyzdrowotnych studentów Akademii Medycznej w Lublinie

Evaluation of anti-healthy behavior among students of Medical University in Lublin

KATARZYNA WÓJTOWICZ-CHOMICZ, MAŁGORZATA KOWAL, MARTA WOJTOWICZ, ANDRZEJ BORZĘCKI

Katedra i Zakład Higieny Akademii Medycznej w Lublinie

Health is being defined by WHO as a physical and psychological wellbeing which enables people to get education, perform work and provides them with optimal social and cultural satisfaction. One of the most important actions which aim is to keep good health, as well as to increase self-control over one's health is to develop appropriate behavior and change general ideas regarding health. It is widely known that our health is influenced by many internal and environmental factors. Among the latter, stimulants such as smoking and drinking alcohol which can lead to serious health problems play a major role. Alcohol accompanies our lives almost since we are born. However, it needs to be highlighted that inappropriate model of drinking alcohol can result in social and health consequences. Smoking is another anti-healthy factor. Cigarette smoke consist of more than 4000 substances, many of them have toxic, mutagenic, carcinogenic and teratogenic properties.

The aim of the work was to evaluate anti-healthy behavior in lifestyle of medical students in Lublin, as well as to investigate their smoking addiction and the habit of drinking alcohol.

The poll was conducted among 329 students of Medical University in Lublin (107 men and 222 women). Each of the students filled out an anonymous questionnaire. It included questions concerning the rank of smoking addiction which was measured by Fageström's test. The 10 points inquiry form was used. The number of scored points reflected the degree of smoking addiction: low degree < 5 points, medium: 5-6 points, high > 7 points. Second part of the poll included AUDIT test. The AUDIT test has been elaborated by WHO in order to recognize risky drinking, addictive drinking and harmful drinking. The inquiry consists of three groups of questions:

- group A: model of risky drinking. In this group are those who in the questions 1-3 score 4 points (women) and 5 points (men).
- group B: indicates alcohol addiction. In this group are those who in the questions 4-6 score 4 points (women) and 5 points (men).
- group C: model of harmful drinking. Regardless the gender, this group includes those who in the questions 7-10 score more than 4 points.

The results have been elaborated statistically. The value of analyzed parameters was characterized in numerical and percent terms. To identify the distinctions and dependences the Chi² test, with 5% interference error considered was used. Statistical analysis was performed on the basis of STATISTICA V.6.0 software.

Conclusions: Men smoke twice as often as women do. Women smoke cigarettes with lower amount of nicotine. Almost half of the students drink alcohol in risky way. Alcohol abstinence among questioned group is very rare. All smoking people declare drinking alcohol. The actions which promote healthy lifestyle among students need to be strengthened.

Key words: AUDIT test, Fageström test, smoking, alcohol drinking

Zdrowie definiowane jest przez WHO jako dobrostan fizyczny i psychiczny umożliwiający człowiekowi naukę bądź wykonywanie pracy oraz dający mu optymalną satysfakcję społeczną i kulturową. Jednym z wielu działań, które służą zachowaniu zdrowia i zwiększają skuteczność kontroli nad własnym zdrowiem jest kształtowanie właściwych zachowań zdrowotnych oraz zmiana sposobu myślenia o zdrowiu. Powszechnie wiadomo, że na stan naszego zdrowia wpływają czynniki wewnętrzne i zewnętrzne. Wśród tych ostatnich istotną rolę odgrywają tzw. używki, papierosy, w tym również alkohol, którego działanie prowadzić może do wystąpienia poważnych szkód zdrowotnych. Napoje alkoholowe towarzyszą nam prawie od początku naszego istnienia. Należy jednak pamiętać, że nieprawidłowy model spożycia alkoholu może spowodować wiele niekorzystnych konsekwencji społecznych i zdrowotnych. Kolejnym antyzdrowotnym elementem stylu życia jest palenie papierosów. W dymie tytoniowym znajduje się ponad 4000 różnych substancji, wiele o działaniu toksycznym, mutagennym, teratogennym, kancerogennym.

Celem pracy była próba oceny zachowań antyzdrowotnych w życiu studentów Akademii Medycznej w Lublinie i prześledzenie problemu palenia papierosów i spożywania alkoholu w grupie przyszłych lekarzy.

Badaniem objęto 329 studentów Akademii Medycznej w Lublinie (w tym 107 mężczyzn i 222 kobiety). Każdy z respondentów wypełnił anonimową ankietę zawierającą pytania dotyczące stopnia uzależnienia od nikotyny mierzonego testem Fageström'a. Posłużono się 10. punktowym kwestionariuszem, w którym niski stopień uzależnienia od nikotyny określa liczba < 5 uzyskanych punktów, średni 5-6 pkt., wysoki > 7 pkt. Drugą część ankiety zawierała test AUDIT. Test ten został opracowany przez WHO, aby rozpoznawać osoby pijące w sposób ryzykowny, uzależnione i pijące szkodliwie. Zawiera on trzy grupy pytań:

- Grupa A – jest to ryzykowny model picia. Do tej grupy należą osoby, które uzyskały w pytaniach 1-3: kobiety – 4 pkt. i więcej oraz mężczyźni 5 pkt. i więcej
- Grupa B – jest to uzależnienie od alkoholu. Do tej grupy kwalifikują się osoby, które uzyskały w pytaniach 4-6: kobiety – 4 pkt. i więcej oraz mężczyźni 5 pkt.
- Grupa C – jest to picie szkodliwe. Jest to taka grupa, która uzyskała w pytaniach 7-10 powyżej 4 pkt. bez względu na płeć.

Otrzymane wyniki opracowano statystycznie. Wartości analizowanych parametrów scharakteryzowano przy pomocy licznosci i odsetka. Do wykrycia istnienia różnic lub zależności zastosowano test Chi², przyjęto 5% błąd wnioskowania. Analizy statystyczne przeprowadzono w oparciu o oprogramowanie komputerowe STATISTICA V. 6.0 (StatSoft, Polska).

Wnioski: Mężczyźni palą dwukrotnie częściej niż kobiety. Kobiety palą papierosy o mniejszej zawartości nikotyny. Prawie połowa studentów pije w sposób ryzykowny. Abstynencja alkoholowa wśród ankietowanej grupy to rzadkość. Wszystkie osoby palące papierosy deklarowały spożywanie alkoholu. Należy wzmocnić działania mające na celu kształtowanie prozdrowotnego stylu życia wśród studentów.

Słowa kluczowe: test AUDIT, test Fageström'a, palenie papierosów, picie alkoholu

Stosowanie używek wśród studentów Uniwersytetu Szczecińskiego

The use of stimulants by students of the Szczecin University

KATARZYNA SYGIT

Zakład Wychowania Zdrowotnego, Wydział Nauk Przyrodniczych, Instytut Kultury fizycznej, Uniwersytet Szczeciński, al. Piastów 40 B, bl. 6, 71-065 Szczecin, e-mail: kasygit@univ.szczecin.pl

The research was conducted amongst students of the Institute of Physical Education of the Szczecin University. 149 students were covered by the research (of whom 70 students of physical education and 79 of public health course). The research was conducted based on a questionnaire developed and verified particularly for the purpose of the study.

The research and analysis of results performed with the use of statistical tests allowed to formulate several conclusions.

It was found that the group of students at the course of public health uses more stimulants than the group of students at the course of physical education.

The dependency of the use of stimulants amongst students on selected descriptive variables such as: age, sex and education of parents was proved. It was also proven that the use of stimulants is the result of students' low awareness of their harmful effects.

As results from the research amongst students, it is not only cigarette smoking that is frequent (15% of public health students and 11% of physical education students), together with alcohol drinking (2.53% of public health students and 0.00% of physical education students), but also regular use of psychoactive substances (used by 5.06% of public health students and 1.43% of physical education students).

Cigarette smoking which is so popular amongst students is not only the effect of educational neglect, but also an element of the family tradition, social customs and behavioural patterns.

Amongst the students, the percent of those drinking alcohol, and, in particular, beer is growing.

It was also estimated that about 200 thousands of young people in Poland use intoxicants with varied frequency. These people belong to the so-called group threatened by drug addiction. 'Monar' says that the percent of young people who reach for drugs fluctuates from 3% to 5% and 94% of addicts are inhabitants of large cities.

Knowledge of students' health conduct and attitudes may help in developing effective health programmes for students.

Key words: stimulants, health conduct and students' life style

Badania przeprowadzono wśród studentów Instytutu Kultury Fizycznej Uniwersytetu Szczecińskiego. Badaniami objęto 149 studentów (z których 70 studentów studiuje na kierunku wychowanie fizyczne, a 79 na kierunku zdrowie publiczne). Badania zostały przeprowadzone w oparciu o specjalnie przygotowany i sprawdzony kwestionariusz ankiety.

Przeprowadzone badania i dokonane analizy z zastosowaniem testów statystycznych pozwoliły na wysunięcie szeregu wniosków.

Stwierdzono przewagę stosowania używek w grupie studentów studiujących na kierunku zdrowie publiczne, niż w grupie studentów studiujących na kierunku wychowanie fizyczne.

Wykazano zależność stosowania używek wśród studentów od wybranych zmiennych opisowych: wieku, płci oraz wykształcenia rodziców. Wykazano również, iż stosowanie używek jest wynikiem niskiej świadomości studentów na temat ich szkodliwości.

Jak wynika z badań wśród studentów dominuje nie tylko palenie papierosów (15% ZP i 11% WF pali), picie alkoholu (2,53% ZP i 0,00% WF) ale i systematyczne stosowanie substancji psychoaktywnych (stosuje 5,06% ZP i 1,43% WF).

Palenie tytoniu, które jest tak popularne wśród młodzieży studenckiej, to nie tylko skutek zaniedbań edukacyjnych, lecz także element rodzinnej tradycji, zwyczajów towarzyskich i wzorów zachowań.

Wśród studentów wzrasta odsetek pijących alkohol, a zwłaszcza pijących piwo.

Szacuje się również, że w Polsce ok. 200 tys. młodych ludzi stosuje z różną częstotliwością środki odurzające. Osoby te zalicza się do tzw. zagrożonych narkomanią. Monar podaje, że odsetek młodzieży sięgającej po narkotyki waha się od 3-5%, a 94% uzależnionych to mieszkańcy dużych miast.

Ważnym elementem w poprawie sytuacji zdrowotnej młodzieży studenckiej jest znajomość zachowań zdrowotnych i postaw wobec zdrowia oraz na tej podstawie opracowanie programu zdrowotnego dla młodzieży studenckiej.

Słowa kluczowe: używki, zachowania zdrowotne, styl życia studentów

Uzależnienie kobiet od alkoholu – skala problemu

Alcohol addiction among women – the scope of the problem

PIOTR DREHER, BEATA PAWKA, JOLANTA HERDA

Lubelskie Centrum Zdrowia Publicznego, ul. Niecała 7 B, 20-080 Lublin

In most industrialized countries the researchers have observed in recent years a decreasing distance between men and women as far as the amount of alcohol intake and the problems emerging from alcohol abuse and addiction are concerned.

The research carried out among a large number of men and women shows distinctively the differences in the way of drinking between the two sexes. Marginalisation and rejection of the existing alcohol problem among women comes from a simple fact that women as compared to men drink in smaller amounts and less frequently. The problem of alcohol addiction among women has become a dangerous phenomenon. It is estimated that out of 15.1 million people abusing alcohol or addicted to it in the USA, 4.6 million (almost 1/3) are women. The research shows further that gender has become a clear determinant of drinking behaviour. In Poland, as in the rest of the world, it has been observed that the number of women drinking in a risky way, harmful or with symptoms of alcohol addiction has increased significantly. One of the underlying factors is more and more common pattern of women becoming similar in their behaviour to men. This results from job rivalry between men and women. Various women's roles in the society give them the sense of security, stabilization, satisfaction or self-fulfilment. The loss of the roles (mother, wife, employee) may increase the risk of alcohol abuse. A very important factor protecting women against drinking is a successful family life. The probability of alcohol addiction among women who are single, divorced or separated is higher as compared to women who are married or widows.

Key words: alcohol, alcohol addiction in women, harmful drinking, risky drinking

W większości uprzemysłowionych krajów zaobserwowano w ostatnich latach postępujące zmniejszenie się dystansu dzielącego mężczyzn i kobiety zarówno, co do ilości wypijanego alkoholu, jak i występujących problemów związanych z nadużywaniem i uzależnieniem od alkoholu.

Badania przeprowadzone wśród dużej grupy kobiet i mężczyzn jednoznacznie pokazują istnienie różnic w picu alkoholu występujące między płciami. Marginalizacja i spychanie na drugi plan istniejącego w rzeczywistości problemu picia alkoholu przez kobiety wynika z prostego faktu: kobiety w odniesieniu do mężczyzn piją alkohol w mniejszych ilościach i z mniejszą częstotliwością. Problem uzależnienia kobiet od alkoholu istnieje i staje się obecnie dość niebezpiecznym zjawiskiem. Ocenia się, że z 15,1 mln osób nadużywających alkoholu lub uzależnionych od alkoholu w Stanach Zjednoczonych ok. 4,6 mln (prawie 1/3) stanowią kobiety. Badania pokazują, iż płeć stała się dość wyraźnym wyznacznikiem zachowań związanych z picciem alkoholu. Współcześnie w Polsce i na świecie obserwuje się wyraźny wzrost liczby kobiet pijących alkohol w sposób ryzykowny, szkodliwy oraz z obecnością objawów uzależnienia od alkoholu. Fakt ten wynika między innymi z coraz powszechniejszego upodabniania się kobiet do męskich wzorców, będący skutkiem rywalizacji zawodowej kobiet z mężczyznami. Kobiety spełniają w społeczeństwie różne ważne role dające im poczucie bezpieczeństwa, stabilizacji, satysfakcji czy realizacji – utrata pełnionej roli (np. żony, matki lub pracownika) może zwiększać ryzyko nadużywania alkoholu przez kobiety. Niezwykle istotnym czynnikiem chroniącym kobietę przed pokusą sięgnięcia po alkohol jest udane życie rodzinne. Istnieje duże prawdopodobieństwo uzależnienia od alkoholu w grupie kobiet niezamężnych, rozwiedzionych lub żyjących w separacji w porównaniu z kobietami zamężnymi czy wdowami.

Słowa kluczowe: alkohol, uzależnienie kobiet od alkoholu, picie szkodliwe, picie ryzykowne